

Digi
kuuluu
kaikille.

Digi haltuun!

-hanke 2017–2020

Tämä on Digi haltuun! -hanke

Saammeko esitellä Rosen, Eveliinan ja Samin. He ovat **digikavereita**, joita valmennettiin yhteensä 120 Aspa-säätiön valtakunnallisessa **Digi haltuun!** -hankkeessa. Tässä julkaisussa kerromme hankkeesta ja digikavereista tarkemmin.

Mitä?

Hankkeessa luotiin toimintamalli, joka antaa arjessaan eri tavoin tukea tarvitseville ihmisille mahdollisuuden kehittää omia digitaitojaan ja olla osallisina digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Hankkeen aikana

- kehitimme digikaverivalmennuksen
- valmensimme 120 digikaveria ympäri Suomen
- koulutimme hankkeen työntekijöiden avuksi digiluotsit
- loimme digikurssien saavutettavuuden kehittämisen työkalun.
- motivoimme asumispalveluiden asukkaita digitalisaation pariin hauskan yhteistapahtuman, Digireivien avulla.

Kenelle?

Kohderyhmänä olivat mielenterveys- ja päihdekuntoutujat, pitkäaikaissairaat ja eri tavoin vammaiset henkilöt.

Miksi?

Yhteiskunnassa tarjotaan paljon erilaisia digitukipalveluita, mutta erityistarpeita ei aina osata huomioida. Digi kuuluu kaikille!

Digikaveri tukee digitaitojen opettelussa

Asumispalveluiden asukas kaipaa apua bussiaikataulujen etsimiseen netistä. Digi haltuun! -hankkeessa valmennetut digikaverit Rose ja Sami ovat sopineet hänen kanssaan tapaamisen tuttuun lähikahvilaan. He tietävät, että asukkaan ei ole aina helppoa lähteä opettelemaan digiasioita tuntemattoman digikaverin kanssa. Kynnys pyytää digikaveri tueksi madaltuu, kun häneen voi tutustua itselle tutussa paikassa – ei kuitenkaan omassa kodissa.

Digikavereina Rose ja Sami ovat vapaaehtoisia, jotka opastavat ja tukevat digitaitojen opettelussa. He eivät ole digitaitojen ammattilaisia vaan vertaisia, joilla on halu auttaa ja rohkeutta kokeilla sekä selvittää asioita digimaailmassa. **Digi haltuun!** -hankkeessa he ovat toimineet palkkiopohjaisina kokemustoimijoina. Digikaverit voivat toimia yksin tai parin kanssa kuten Rose ja Sami.

Digikaverit antavat yksilö-, ryhmä- tai etädigitukea omien taitojensa ja osaamisensa mukaan. Jos Rosen ja Samin osaaminen ei riitä, he voivat etsiä asukkaan tarpeita vastaavan julkisen digikurssin ja lähteä sinne mukaan tueksi. Tällä kerralla he osaavat auttaa ja asukas oppii, mistä bussiaikataulut löytyvät. Samalla katsotaan, miten voi tilata netistä pitsan, kun nälkä yllättää.

Eräs digikaveri kertoo olleensa neljän seinän sisällä 9 vuotta, kunnes Aspan toiminta "pelasti hänet" ja paniikkihäiriöt vähenivät. Toinen digikaveri työllistyi usean työttömyysvuoden jälkeen avustajaksi palvelukotiin, jossa ensin toimi digikaverina.

100 % kyselyyn
vastanneista
digikavereista kokee,
että toiminta on
tarpeellista ja toivovat
sen jatkuvan.

- Digikaverit tukevat vammaisia ja pitkäaikais-sairaita henkilöitä sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujia, jotka tarvitsevat asumisen palveluita tai asumisessaan tukea. Digituen myötä asukkaan digiosallisuus vahvistuu yhteiskunnassa.
- Digikaverit osallistuvat myös toiminnan kehittämiseen, markkinointiin, viestintään, tapahtumiin ja kouluttamiseen. Kaikilla digikavereilla on mahdollisuus saada tukea hankkeen työntekijältä.
- Covid-19-pandemia herätti tarpeen etäopastukselle, jota digikaverit tekivät Zoom-alustalla. Tietoturvaan kiinnitettiin erityistä huomiota ja niin digikaverit kuin osallistujat saivat selkeät kirjalliset ohjeet.

Oletko kuullut päivystävästä digikaverista?

Digikaveri voi päivystää vaikka yhdistysten tiloissa. Tällöin digikaverilta saa tulla kysymään apua oman laitteen kanssa. Kirjastojen tarjoamat non-stop-opastukset ovat olleet hankkeen kokeilujen aikana suosittuja, koska ne ovat maksuttomia ja niihin ei tarvitse ilmoittautua.

Vinkki! Kansalaisopiston kurssit ovat toimineet hyvin niille osallistujille, joilla on jo vähän kokemusta digiasioista.

Digikaverivalmennus antaa konkreettisia työkaluja

Kuten kaikki digikaverit, myös Rose, Sami ja Eveliina ovat käyneet ensin **digikaverivalmennuksen**. Kahden päivän mittaisen valmennuksen tavoitteena oli antaa heille valmiudet erilaisissa asumispalveluissa asuvien ihmisten opastamiseen ja tukemiseen digiasioissa.

Digikaverivalmennus on vuorovaikutteinen ja keskusteleva. Valmennuksessa käsiteltäviin teemoihin kuuluvat vertaisuus, tietoturva, digituen eettinen ohjeistus, miten ihmiset oppivat ja millainen on hyvä ohjaaja. Lisäksi puhutaan sopimuksista ja harjoitellaan digiopastusta käytännössä.

Valmennuksen jälkeen digikaveri voi toimia erilaisilla digikursseilla osallistujien tukena tai pitää matalan kynnyksen digitukituokioita asumispalveluiden yhteistiloissa tai muussa asukkaalle sopivassa paikassa. Hankkeen työntekijät koordinoivat digitukituokioita ja etsivät uusia asumispalveluasiakkaita mukaan tuokioihin yhdessä aktiivisimpien digikavereiden, digiluotsien kanssa.

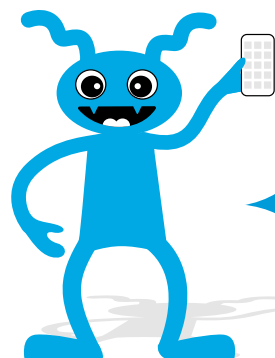
95 % vastaajista koki digikaverivalmennuksen sisällön erinomaiseksi tai hyväksi.

Hyviä kokemuksia

- Kuurojen liiton, A-Kiltojen Liiton ja Mielenterveyden Keskusliiton kanssa toteutettiin heille räätälöidyt digikaverivalmennukset. Valmennuksilla haluttiin juurruttaa toimintaa kumppanien jäsenille. Kuuroille tarkoitettu viittomakielinen valmennus toteutettiin yhteistyössä Kuurojen kansanopiston kanssa siten, että kouluttajina toimivat hankkeen työntekijät ja viittomakielinen opettaja kansanopistosta.

- Covid-19-pandemian myötä digikaverivalmennukset pilotoitiin etänä Teams-alustalla keväällä 2020 ja järjestettiin kerran myös syksyllä. Mukana verkkovalmennuksessa olivat digitukea Lapissa tarjoavat järjestöt ja niiden vapaaehtoiset. Näin digikavereita saatiin kerralla ympäri Lappia ja samanaikaisesti useaan eri järjestöön. Myös valmennuskonsepti jäi järjestöjen käyttöön. Etädigikaverivalmennuksessa hyödynnettiin samaa runkoa kuin lähivalmennuksessa, mutta käytännön harjoitteluja piti hieman soveltaa.
- Hyviä tuloksia on saatu asumispalveluiden henkilökunnan osallistumisesta digikaverivalmennukseen yhdessä asukkaiden kanssa. Henkilökunnan on sen jälkeen helppo tukea uutta digikaveria toiminnassaan.

Tutustu oppaaseemme "Näin järjestät digikaverivalmennuksen".

Ensimmäinen digikaverivalmennus tilattiin hankkeen yhteistyökumppanilta Kiipulasäätiöltä. Valmennuksen sisältöä muokattiin sen jälkeen palautteen mukaan.

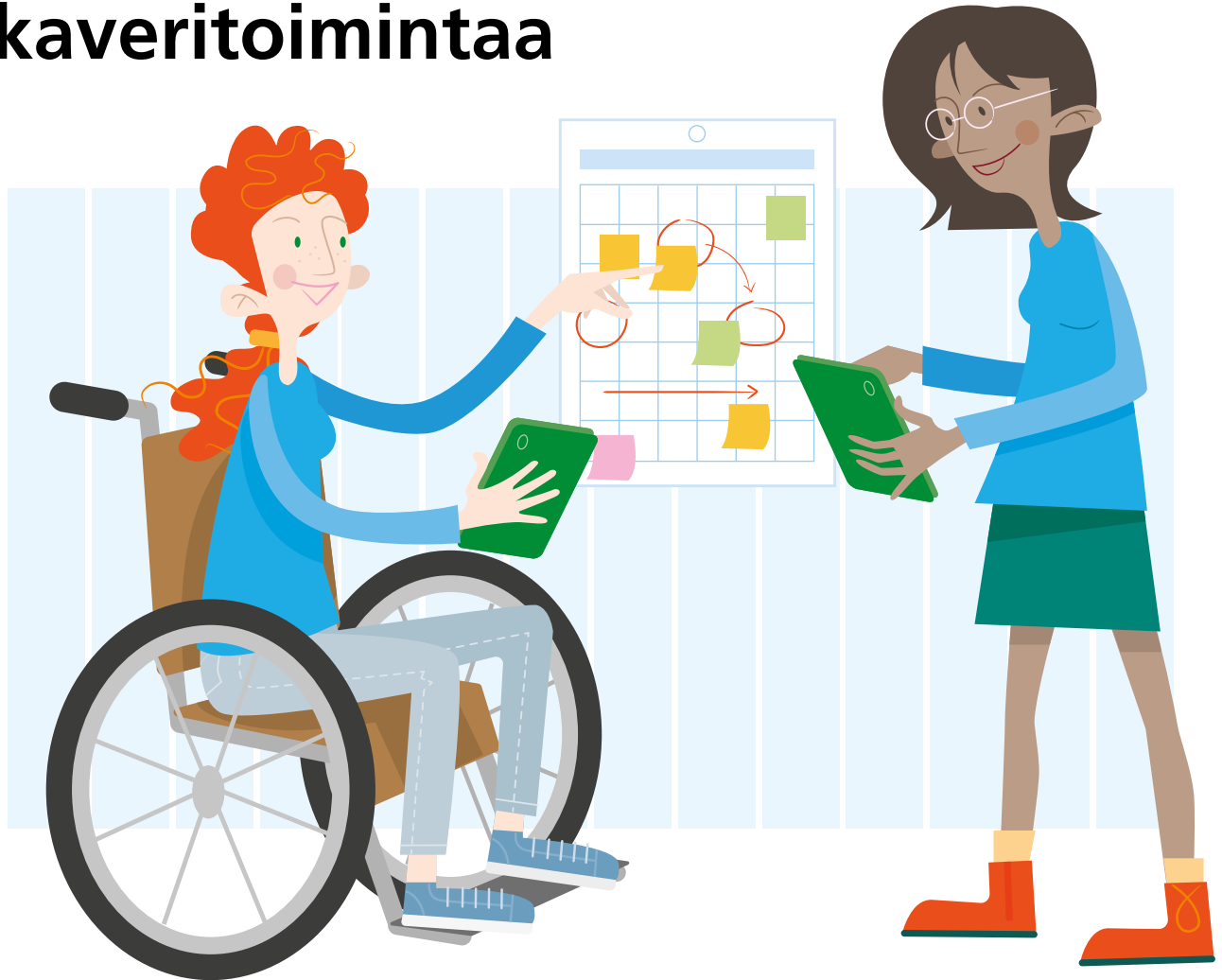
Eri puolella Suomea on järjestetty yhteensä 16 digikaverivalmennusta vuosien 2018–2020 aikana. Niissä on ollut yhteensä 120 osallistujaa.

Digiluotsit auttavat koordinoimaan digikaveritoimintaa

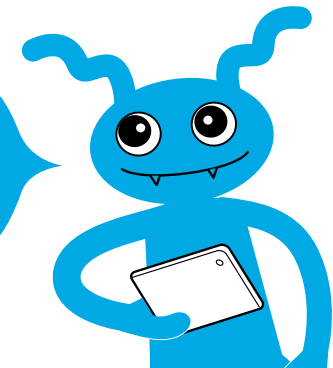
Digikaverikolmikosta Eveliina on ainoa, joka toimii myös digiluotsina. Hänen ja muiden digiluotsien tehtävänä on koordinoida digikaveritoimintaa yhteistyössä hankkeen työntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Digiluotsitoiminta käynnistettiin vuonna 2019, kun hankkeessa huomattiin, että työntekijöiden resurssit eivät riitä digitukituokioiden koordinoimiseen ja osallistujien hankintaan toiminnan laajentuessa koko Suomeen. Samalla osallistettiin mukaan yhdistyksiä, joihin toiminta voi alueellisesti juurtua.

Digiluotsitoiminta syntyi yhteiskehittämällä aktiivisimpien digikaverien kanssa. Toiminnan suuntaviivat ja sisältö ovat nousseet digiluotsien omista lähtökohdista ja toiveista. Digiluotsit auttavat digikaveritoiminnan markkinoinnissa ja koordinoivat opastuksia. Jokainen saa toimia omien voimavarojensa mukaisesti. Osa digiluotseista on digikaverivalmennuksissa kouluttajina hankkeen työntekijän rinnalla.

Hankkeen aikana 15 digiluotsia oli mukana suunnittelemassa digiluotsitoiminnan sisältöä. Jokainen digiluotsi on käynyt digikaverivalmennuksen, mutta kaikki eivät ole itse toimineet opastajina.

Digireiveissä on hauska opetella digitaitoja

Tänään pidetään hauskaa **Digireiveissä**. Digikaverit Eveliina, Rose ja Sami ovat mukana järjestämässä tapahtumaa, jossa osallistujat kiertävät viihteellisiä digipisteitä. Ne madaltavat kynnyksiä kokeilla erilaisia laitteita.

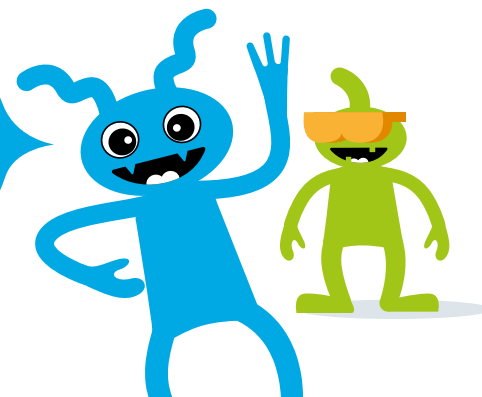
Rosen pisteellä kävijät pääsevät katsomaan tietoturvavideoita. Samin kanssa voi kokeilla virtuaalilaseja. Eveliinan pisteellä laitetaan Spotifyn soittolistalle lempibiisi. Muiden mukana olevien digikavereiden avustamana pelataan pasianssia, harjoitellaan hakukoneen käyttöä, otetaan kuvia sekä muokataan niitä. Jokaisella pisteellä on digikaveri opastamassa ja tukemassa Digireiveihin osallistujaa. Ja kun reiveissä ollaan, niin tanssia ja mukavaa yhdessäoloa on tietysti luvassa.

Digireivit-tapahtuma on

hankkeessa syntynyt konsepti, jossa lähestytään digilaitteita ja digitaitojen opettelua hauskan kautta. Tapahtuman idea syntyi erään asumispalveluyksikön asukkailta ja henkilökunnalta. Idea koettiin sopivaksi etenkin niille asukkaille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta kokeilla digilaitteita tai motivaatiota oppia niiden käyttöä.

Digi haltuun! -hankkeen aikana on järjestetty kolmet Digireivit. Osa asukkaista innostui niin, että he halusivat jatkaa digitaitojen opettelua. Siitä syntyivät säännölliset digi-illat tai digituokiot erilaisten asukkaiden kanssa erilaisilla kokoonpanoilla.

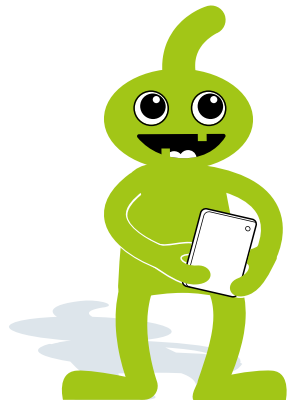

Mistä digikavereille löytyy opastettavia?

Digi haltuun! -hankkeen kohderyhmää on haastavaa tavoittaa verkon kautta, koska moni tarvitsee digitaitojen opiskeluun tukea. Siksi markkinoinnissa käytettiin apuna Digireivit-tapahtumaa ja valmennettujen digikavereiden omia verkostoja. Lisäksi erilaisissa asumispalveluissa järjestettiin infotilaisuuksia, joissa kartoitettiin asukkaiden digitaitoja. Digitaitoja kartoitettiin muun muassa hankkeessa kehitetyllä kuvatyökalulla.

Matalan kynnyksen digiopastus asumisen yhteistilassa koettiin hyväksi ensiaskeleeksi kurssille lähtemisen sijaan. Osallistujamäärät nousivat tuntuvasti, kun tämä vaihtoehto lisättiin toimintaan.

Asumispalveluiden henkilökunnan on ollut helpompaa tukea digikaveria, jos työntekijä on itse käynyt digikaverivalmennuksen tai ollut mukana kuulemassa hankkeen esittelyä.

96 % kyselyyn vastanneista opastettavista koki, että itseluottamus ja rohkeus käyttää digilaitteita oli opastuksen jälkeen lisääntynyt.

100 % kyselyyn vastanneista opastettavista koki hyötynensä digiopastuksista arjessa ja oppineensa uutta.

Digikurssien tulee olla saavutettavia

Yksi **Digi haltuun!** -hankkeen tavoitteista on ollut parantaa julkisten digikurssien ja neuvontapalveluiden yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta, jotta erilaiset oppijat voisivat osallistua niille. Sen edistämiseksi hankkeessa luotiin yhteiskehittämällä Digikurssien saavutettavuuden kehittämisen työkalu eli SAKKE.

Digitaidot edistävät osallistujien perusoikeuksia kuten koulutusta ja sivistystä. SAKKE-työkalussa pyritään huomioimaan erilaiset ihmiset ja heidän tarpeensa niin fyysisistä, psyykkisistä kuin sosiaalisista näkökulmista käsin.

SAKKE-työkalun tarkoitus on selvittää ketterästi digikurssien saavutettavuuden taso ja antaa digikurssia tarjoavalle organisaatiolle kehittämissuhteita saavutettavuuden edistämiseksi.

Saavutettavuuden kehittämisen työkalussa (SAKKE) arvioidaan seuraavia osa-alueita:

1. Kurssin löytäminen ja markkinointi

2. Selkeys, selkokieliisyys ja oikeanlainen informaatio

3. Ilmoittautuminen ja sen monikanavaisuus

4. Kurssipaikalle saapuminen, liikkuminen ja esteettömyys

5. Kohtaaminen ja tervetullut olo

6. Opetuksen saavutettavuus

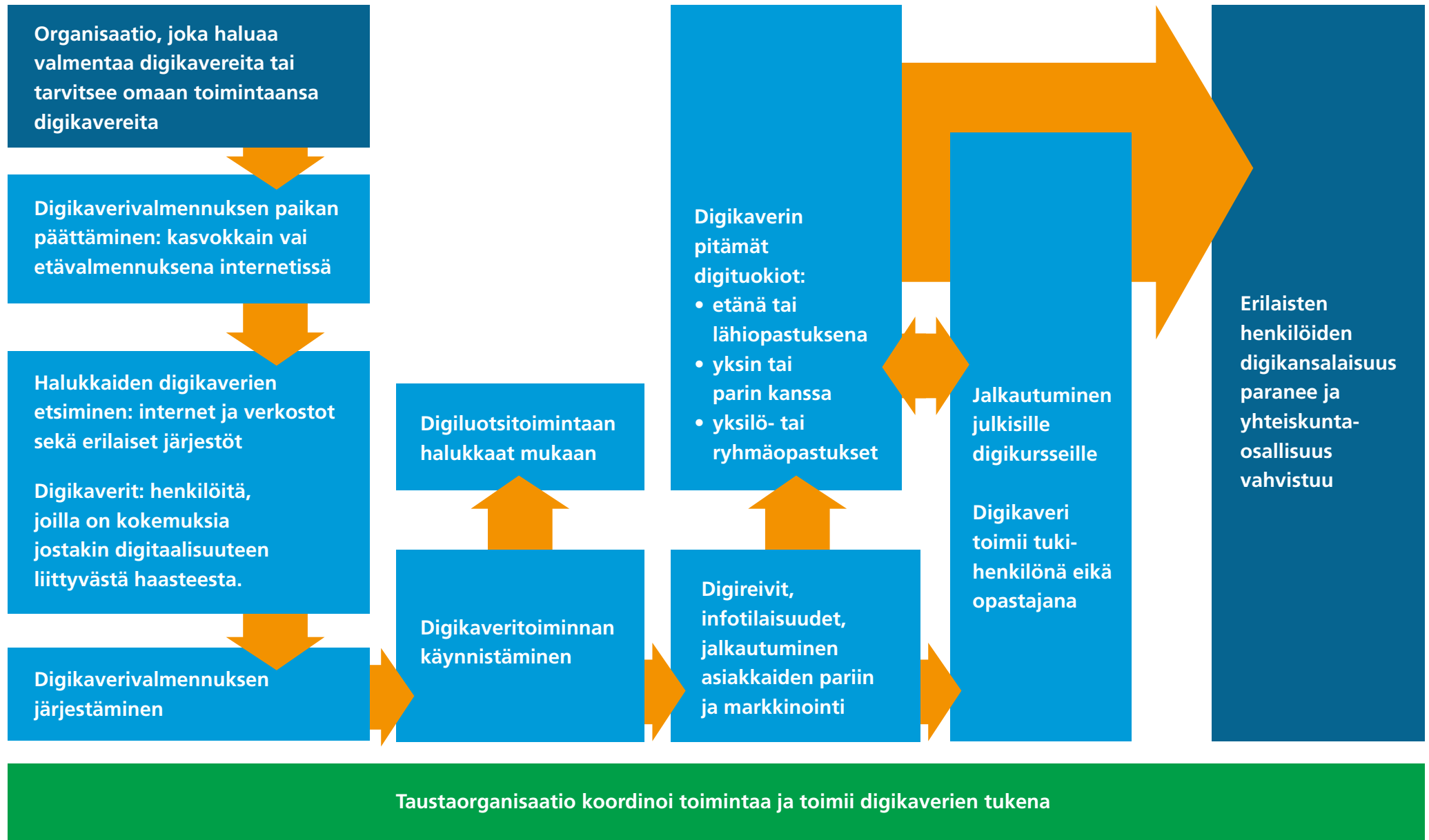
7. Kurssimateriaalien saavutettavuus

8. Mahdollisuudet kurssin jälkeen.

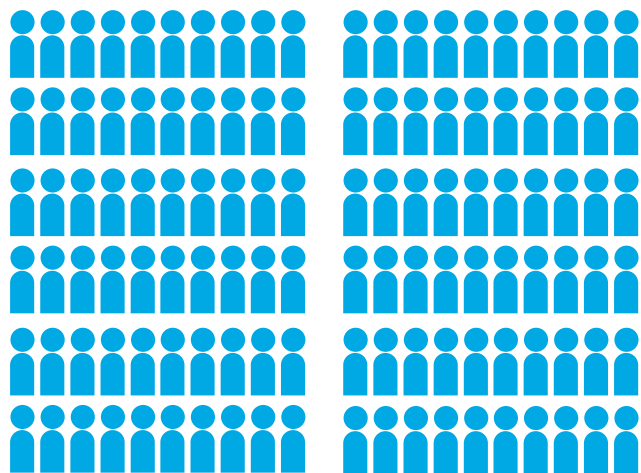
SAKKE-työkalun teoria pohjautuu Helmi Kallion (2019) YAMK-opinnäytetyönä tehtyyn arviointitutkimukseen **Julkisten digikoulutus- ja digineuvontapalveluiden saavutettavuuden arvioinnin ohjelmateoria**, ja sen tuloksiin. SAKKE-työkalun kehittämisessä on ollut mukana opistojen opettajia, eri tavoin toimintarajoitteisia henkilöitä sekä saavutettavuuden ammattilaisia.

Kuvio digikaveritoiminnan kulusta

Digi haltuun! -hanke numeroina (26.11.20 tilanne)

120 valmennettua digikaveria

Digikavereita paikkakunnilla:

Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Joensuu, Enontekiö, Muonio, Lappeenranta, Kotka, Kouvola, Hamina, Pori, Jyväskylä, Karvio, Varkaus

Digiopastuksien alueellinen jakautuminen Suomessa

38 % Joensuun seutu
33 % Tampereen seutu
13 % Pääkaupunkiseutu
16 % Muut alueet

3811 ihmistä tavoitettu hankkeessa

Digiopastuksissa kävijät 2081

Koulutus tai seminaaritulaisuus 248

Tapahtumat 545

Tilattu esiintyminen tai puheenvuoro 832

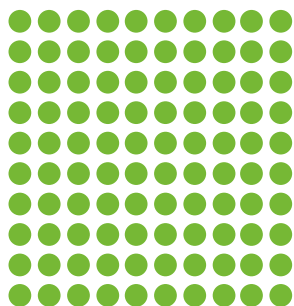
Kehittämispajat 105

3 digireivit järjestetty

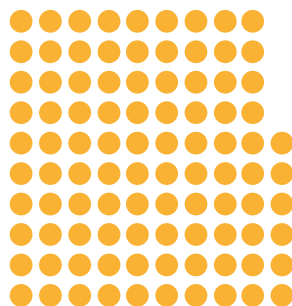
Toimii myös etänä

16 etävalmennettua digikaveria

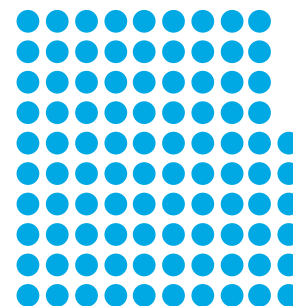
99 etätuen osallistujaa

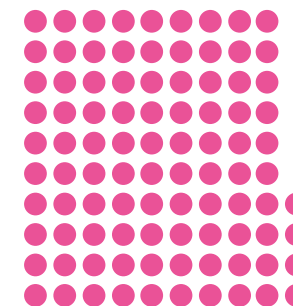
100 % kyselyyn vastanneista digikavereista kokee hankkeen toiminnassa mukana olemisen mielekkääksi ja merkitykselliseksi.

96 % kyselyyn vastanneista osallistujista koki opastusten jälkeen itseluottamuksen ja rohkeuden käyttä digilaitteita lisääntyneen.

96 % kyselyyn vastanneista osallistujista koki opittujen digitaitojen tuottavan iloa elämään.

94 % kyselyyn vastanneista digikavereista kokee, että opastukset ovat olleet itselle tärkeä tapa kohdata muita ihmisiä.

Yhteistyössä on voimaa!

Hanketta rahoittaa sosiaali- ja terveysministeriö Veikkauksen tuotoista.

Yhteistyökumppaneita olivat
Kansalaisopistojen liitto (KoLry)

ADHD-liitto

A-Kiltojen Liitto

Epilepsialiitto

Mielenterveyden Keskusliitto

Kuurojen liitto

Kehitysvammaliitto

Kiipulasäätiö

Aspa-säätiö sr, Digi haltuun!
Turkahaudantie 5, 00700 Helsinki

aspa.fi/digihaltuun

